

Veiligheid van Speeltoerrenen

Frequently Asked Questions

April 2023

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnr: 0314.595.348

- ○ 0800 120 33 (gratis nummer)
- ○ facebook.com/FODEconomie
- ○ [@FODEconomie](https://twitter.com/FODEconomie)
- ○ linkedin.com/company/fod-economie (tweetalige pagina)
- ○ instagram.com/fodeconomie
- ○ youtube.com/user/FODEconomie
- ○ <https://economie.fgov.be>

Verantwoordelijke uitgever:
Séverine Waterbley
Voorzitter van het Directiecomité
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel

Internetversie

Inhoud

1.	Europese normen (EN) - koninklijk besluit (KB).....	8
1.1.	Wat zijn de Europese normen?	8
1.2.	Wie maakt de Europese normen?.....	8
1.3.	EN 1176 en EN 1177: hoe zit het met al die cijfers?	8
1.4.	Waar vind ik de normen?.....	8
1.5.	Is er een verschil tussen DIN, AFNOR en EN?.....	8
1.6.	Hoe zit het met zaken die niet in de normen beschreven staan?.....	9
1.7.	Wat gebeurt er met oudere speeltoestellen met een andere norm dan de Europese normen?	9
1.8.	Wat is het verschil tussen wetgeving en normen?.....	9
1.9.	Zijn de Europese normen (EN) 1176 en 1177 voor speeltoestellen wettelijk verplicht?	9
1.10.	Zijn de KB's de toepassing van die Europese normen?.....	9
1.11.	Wat is de bedoeling van de bijlage bij het KB uitbating?	9
1.12.	Is de wetgeving van veilige speelterreinen een gewestelijke of een federale materie?9	
1.13.	Moet een openbaar bestuur de normen opleggen bij openbare aanbestedingen?	10
2.	Risicoanalyse.....	11
2.1.	Wanneer moet de uitbater een risicoanalyse opstellen?	11
2.2.	Wanneer moet de uitbater een risicoanalyse uitvoeren?	11
2.3.	Op welke manier kan de uitbater een risicoanalyse uitvoeren?.....	11
2.4.	Wat zijn de 19 gevaren die opgenomen zijn onder punt 1 van bijlage van het KB uitbating van speelterreinen en die opgenomen moeten worden bij de risicoanalyse?	11
2.4.1.	Gevaren ten gevolge van de geïnstalleerde speeltoestellen.....	11
2.4.2.	Gevaren ten gevolge van de onderlinge situering van de geïnstalleerde speeltoestellen	12
2.4.3.	Gevaren ten gevolge van de onderlinge situering van geïnstalleerde speeltoestellen en andere aanwezige installaties	12
2.4.4.	Gevaren ten gevolge van gebrekkig beheer en onderhoud.....	12
2.4.5.	Gevaren ten gevolge van ingrijpende wijzigingen aan geïnstalleerde speeltoestellen	12
2.4.6.	Gevaren ten gevolge van rondslingerend materiaal.....	12
2.4.7.	Gevaren ten gevolge van de inplanting van het speelterrein in de aanwezige verkeerssituatie.....	12
2.4.8.	Gevaren ten gevolge van de aanwezige afschermingen.....	12
2.4.9.	Gevaren ten gevolge van de aanwezige hoogteverschillen.....	12
2.4.10.	Gevaren ten gevolge van de aanwezige groenvoorziening	13
2.4.11.	Gevaren ten gevolge van het aanwezige straatmeubilair.....	13

2.4.12. Gevaren ten gevolge van onvoldoende natuurlijke of kunstmatige omgevingsverlichting.....	13
2.4.13. Gevaren ten gevolge van de natuurlijke omgeving	13
2.4.14. Gevaren ten gevolge van een gebrek aan informatie van de toezichthoudende volwassenen met betrekking tot de risico's	13
2.4.15. Gevaren ten gevolge van de toegankelijkheid van het speelterrein zelf en de bereikbaarheid ervan, rekening houdend met de vereisten in geval van defecten, noodsituaties en evacuaties.....	13
2.4.16. Gevaren ten gevolge van de onmogelijkheid om persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) te verkrijgen	13
2.4.17. Gevaren ten gevolge van de beperkte vaardigheden van de gebruikers.....	13
2.4.18. Gevaren ten gevolge van vandalisme.....	13
2.4.19. Gevaren ten gevolge van biologische contaminatie.....	14
2.5. Kan een risicoanalyse door derden worden uitgevoerd?.....	14
2.6. Kan de uitbater vrijgesteld worden van een risicoanalyse van het speelterrein?.....	14
2.7. Wat is het verschil tussen gevaar en risico?	14
2.8. Moeten bestaande speeltoestellen gekeurd worden?.....	14
2.9. Hoelang blijven de speeltoestellen en het speelterrein veilig na het uitvoeren van de risicoanalyse?	14
2.10. Kan de uitbater preventiemaatregelen nemen die afwijken van de norm?.....	14
2.11. Wat staat er in het onderhoudsschema?.....	14
2.12. Wat is het verschil tussen regelmatig nazicht, onderhoud en periodieke controle?...	15
2.13. Wat is de minimale frequentie van regelmatig nazicht voor een speelgelegenheid op een kampeerterrein?.....	15
2.14. Moeten reparaties aan speeltoestellen uitgevoerd worden met originele onderdelen van de leverancier?	15
2.15. Mag de uitbater zelf bepaalde onderdelen vervangen?	15
3. Speeltoestellen - sporttoestellen.....	16
3.1. Wat zijn speeltoestellen volgens het KB speeltoestel?.....	16
3.2. Wanneer spreekt men van een sporttoestel en wanneer van een speeltoestel?	16
3.3. Is bij elk speeltoestel een verklaring van conformiteit met de Europese normen verplicht?.....	17
3.4. Moeten alle speeltoestellen verankerd worden in de bodem?.....	17
3.5. Vallen banken, EHBO-kastjes, vuilnisbakken, op een speelterrein ook onder KB uitbating?	17
3.6. Wat moet er gebeuren met de veiligheid van verlichtingspalen, elektriciteitscabines, ...?.....	17
3.7. Is een "Vliegende Hollander" veilig?.....	17
3.8. Zijn skatepistes sport- of speeltoestellen?.....	18
3.9. Is een fitnessparcours in de buurt van een speelterrein mogelijk?	18
3.10. Is een ponyparcours een deel van een speelterrein?.....	18
3.11. Wat gebeurt er met elektrische schud- of wiebeltoestellen?	18
3.12. Is een chemische warme borging van harpsluitingen en kabelklemmen even veilig als een klassieke borging?.....	18

3.13.	Brengt elke vorm van corrosie de veiligheid van het corroderende toestel in gevaar?	19
3.14.	Is een kraan die 180° kan draaien en die een kom zand verplaatst die kan zwieren, veilig?	19
3.15.	Zijn bij een hangbrug openingen van meer dan 30 mm tussen de liggers toegelaten als de liggers dwars op de looprichting geplaatst zijn?	19
3.16.	Kunnen overgedimensioneerde houten elementen die gedeeltelijk biologisch aangetast zijn het vereiste veiligheidsniveau bereiken?	19
3.17.	Vanaf wanneer worden balustrades verondersteld onoverklimbaar te zijn en moet er geen rekening meer gehouden worden met het risico dat iemand eraf zal vallen? ...	20
4.	Tijdelijke speeltoestellen	21
4.1.	Wat is een tijdelijk toestel?	21
4.2.	Wanneer is een tijdelijk toestel een speeltoestel?	21
4.3.	Wat is tijdelijk?	21
4.4.	Kunnen er nog toestellen worden tentoongesteld op beurzen?	21
4.5.	Mag de scouting zijn tijdelijke speeltoestellen blijven bouwen?	21
4.6.	Wat met een tijdelijk opgebouwd speelterrein, bv. tijdens een schoolfeest?	21
5.	Speelterrein	22
5.1.	Wanneer spreekt men van een speelterrein?	22
5.2.	Wie worden beschouwd als "speelterreinitbaters"?	22
5.3.	Wat zijn speelterreinen volgens het KB uitbating?	22
5.4.	Is een kleuterklas ook een speelterrein?	22
5.5.	Is een terrein zonder speeltoestellen ook een speelterrein?	22
5.6.	Hoe zit het als kinderen bij vriendjes thuis gaan spelen? Spreekt men dan van een speelterrein?	23
5.7.	Moeten de initiatieven voor buitenschoolse opvang, waaronder ook onthaalmoeders, voldoen aan het koninklijk besluit (KB uitbating)?	23
5.8.	Is een speelstraat ook een speelterrein?	23
5.9.	Wat kan (moet) de gemeente doen aan speeltoestellen die geplaatst zijn door bewoners zelf?	23
5.10.	Kan een zwembad ook een speelterrein zijn?	23
5.11.	Waar moet de uitbater een ongeval melden dat in een zwembad gebeurt?	23
5.12.	Waar ligt de grens van het speelterrein?	24
5.13.	Hoe wordt de grens bepaald van een speelterrein op een niet-afgebakend terrein?	24
5.14.	Voor speelterreinen en alles wat er behalve speeltoestellen nog op staat zijn er geen normen. Hoe kan de uitbater dan inschatten of iets veilig is of niet?	24
5.15.	Is een hoogteparcours een speelterrein?	24
5.16.	Zijn honden toegelaten op een speelterrein?	24
6.	De uitbater	25
6.1.	Wie is de uitbater?	25
6.2.	Moet de uitbater ook de kosten op zich nemen voor het veilig laten maken van het speelterrein?	25
7.	Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid	26

7.1.	Wat is het verschil tussen verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid?.....	26
7.2.	Wie is verantwoordelijk voor speeltoestellen?	26
7.3.	Is de uitbater vrijgesteld van zijn verantwoordelijkheid als hij inspecties uitbesteedt?	26
7.4.	Hoe kan de uitbater bewijzen dat hij al het mogelijke gedaan heeft voor een veilig speel terrein?.....	26
7.5.	In welke mate zijn de uitbater en fabrikant aansprakelijk voor ongevallen met een speeltoestel?.....	26
7.6.	Verplicht het koninklijk besluit (KB uitbating) een verzekering?	26
7.7.	De schoolspeelplaats met speeltoestellen wordt verhuurd aan jeugdwerking of een socioculturele vereniging. Wie is dan de uitbater?.....	27
7.8.	Waar ligt de verantwoordelijkheid bij een uitleendienst van speeltoestellen?	27
7.9.	Wat is voorzienbaar gebruik?	27
8.	Bordjes	28
8.1.	Wat zijn de verschillende bordjes op een speel terrein?.....	28
8.2.	Wat is een alfanumerieke identificatie?	28
8.3.	Welke bordjes zijn verplicht?.....	28
8.4.	Mag of moet de uitbater zijn telefoonnummer op het bordje zetten?.....	28
8.5.	Kan de uitbater op zijn speel terrein koordjes aan kleding verbieden?.....	28
8.6.	Waar moet het bordje van de uitbater staan in een school of bij onthaalmoeders?...	28
8.7.	In welke taal moet een tekst geschreven zijn?.....	28
8.8.	Mogen er nog bordjes staan zoals "het bestuur is niet verantwoordelijk voor eventuele ongevallen"?	29
8.9.	Ontslaan waarschuwborden de uitbater van zijn verantwoordelijkheid en/of aansprakelijkheid?	29
9.	Logboek.....	30
9.1.	Moet de uitbater een administratie bijhouden?.....	30
9.2.	Is een logboek verplicht?	30
10.	Meldingsplicht	31
10.1.	Op welke manier moet de uitbater de meldingsplicht vervullen?.....	31
10.2.	Wie kan een ongeval of incident melden bij het Centraal Meldpunt?	31
10.3.	Wie moet een ongeval of incident melden bij het Centraal Meldpunt?	31
10.4.	Wat moet de uitbater melden en wat niet?.....	31
10.5.	Wat is het nut/doel van de meldingsplicht?	31
11.	Keuring van de toestellen.....	32
11.1.	Is een verklaring van overeenstemming met de norm noodzakelijk?.....	32
11.2.	Wat doe je met toestellen die goedgekeurd zijn volgens een oude norm?.....	32
11.3.	Wat staat er in de handleiding van een speeltoestel?	32
11.4.	Mogen speeltoestellen een CE-markering dragen?	32
11.5.	Kunnen onthaalmoeders of kinderdagverblijven speeltoestellen met een CE- markering plaatsen?.....	32
11.6.	Is een "indienststellingskeuring" verplicht?.....	33

12. Overheid – keuringsinstellingen	34
12.1. Worden er preventieve toezichtacties uitgevoerd door de overheid?	34
12.2. Hoe groot is de kans op een bezoek van een inspecteur?.....	34
12.3. Kunnen er straffen worden gegeven?.....	34
12.4. Wordt er na elke melding een bezoek gebracht door een inspecteur?.....	34
12.5. Kan een bezoek aangevraagd worden door een ouder?.....	34
12.6. Zijn er erkende instellingen voor het keuren van speelterreinen?	34
12.7. Wat is een geaccrediteerde instelling?	34
12.8. Mogen buitenlandse keuringsinstellingen in België speelterreinen controleren?	35
13. Ondergrond.....	36
13.1. Wat is de bedoeling van een valdempende ondergrond?.....	36
13.2. Wat is het uitgangspunt voor een valdempende ondergrond?	36
13.3. Wat is de HIC-waarde?	36
13.4. Moet er onder alle schommels zand liggen?.....	36
13.5. Wat zijn de voor- en nadelen van rubbertegels?	36
13.6. Mag een rubberen ringmat onder een schommel worden gelegd om het uitslijten van de ondergrond tegen te gaan?.....	36
13.7. Welke valdempende eigenschappen heeft een zandbodem die van nature aanwezig is?.....	37
13.8. Creëert de aanwezigheid van schimmels en zwammen tussen valdempende houtsnippers steeds een onveilige situatie?	37
13.9. Bevatten rubberen matten schadelijke stoffen die gevaarlijk zijn voor de gezondheid van de gebruikers?	37

Wet = Wetboek van economisch recht,
boek IX betreffende de veiligheid van producten en diensten (WER)

KB speeltoestel = koninklijk besluit van 28 maart 2001
betreffende de veiligheid van speeltoestellen

KB uitbating = koninklijk besluit van 28 maart 2001
betreffende de uitbating van speelterreinen

1. Europese normen (EN) - koninklijk besluit (KB)

1.1. Wat zijn de Europese normen?

De Europese normen zijn technische richtlijnen die een bepaald veiligheidsniveau beschrijven. Ze houden rekening met onder andere de verbindingen, openingen en materialen van speeltoestellen evenals de ondergrond en de ruimte rond de toestellen.

1.2. Wie maakt de Europese normen?

De Europese normen worden samengesteld door de Europese normencommissie (CEN). CEN maakt de technische richtlijnen voor onder andere speeltoestellen en is te bereiken via het Bureau voor Normalisatie. U kunt er ook terecht voor vragen en informatie.

1.3. EN 1176 en EN 1177: hoe zit het met al die cijfers?

De afkorting EN staat voor Europese norm en de cijfers erachter zijn het volgnummer.

EN 1176 heeft betrekking op de normen voor speeltoestellen en is in meerdere stukken onderverdeeld. Deel 1 bevat algemene eisen voor alle speeltoestellen. In de andere delen worden aanvullende eisen voor specifieke toestellen behandeld.

EN 1177 beschrijft de testmethode voor de bepaling van de kritische valhoogte van schokabsorberende bodemoppervlakken van speelterreinen.

Die normen bevatten veel gedetailleerdere omschrijvingen over de veiligheid dan de KB's. Daarom hanteren producenten en keuringsinstanties graag die normen.

Ook voor uitbaters is een deel van de normen interessant: de Europese norm EN 1176 deel 7 gaat over de plaatsing, de controle, het onderhoud en het gebruik van een speeltoestel. De andere delen zijn voor uitbaters veel minder interessant, tenminste als ze niet zelf een toestel bouwen.

1.4. Waar vind ik de normen?

Normen worden in België enkel verkocht door het Bureau voor Normalisatie (NBN). De normen kunnen ter plaatse gratis geraadpleegd worden. Meer info op www.nbn.be.

1.5. Is er een verschil tussen DIN, AFNOR en EN?

Er is geen inhoudelijk technisch verschil meer tussen de normen DIN, AFNOR en EN:

Duitsland: DIN EN 1176 en DIN EN 1177;

Frankrijk: AFNOR EN 1176 en AFNOR EN 1177;

Europa: EN 1176 en EN 1177.

1.6. Hoe zit het met zaken die niet in de normen beschreven staan?

Normen zijn pas hanteerbaar als ze bestaan. Als de normen bijvoorbeeld een bepaald gevaarsaspect niet behandelen, dan moet voor dat gevaar een risicoanalyse opgemaakt worden.

1.7. Wat gebeurt er met oudere speeltoestellen met een andere norm dan de Europese normen?

Het komt voor dat op een speelterrein oudere speeltoestellen staan die voldoen aan een nationale norm voor het ontstaan van de Europese EN norm. Het speelterrein moet in ieder geval voldoen aan het minimale veiligheidsniveau dat de huidige wetgeving vereist. Speeltoestellen die voldoen aan oude nationale normen krijgen niet het vermoeden dat ze veilig zijn. Die toestellen moeten dus nagekeken worden. Voor alle afwijkende punten in de oude nationale norm ten opzichte van de huidige normen moet er een risicoanalyse uitgevoerd worden.

1.8. Wat is het verschil tussen wetgeving en normen?

Een eerste verschil is dat wetgeving door de overheid vastgesteld is en normen gezamenlijk door belanghebbenden zijn geschreven.

Verder is iedereen verplicht om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen. De normen daarentegen zijn instrumenten bedoeld om de uitbater of de fabrikant te helpen bij het veilig maken. Ze mogen dan ook gebruikt worden om aan te tonen dat iets veilig is.

1.9. Zijn de Europese normen (EN) 1176 en 1177 voor speeltoestellen wettelijk verplicht?

Die Europese normen zijn NIET wettelijk verplicht en dus mag ervan afgeweken worden. Het koninklijk besluit (KB speeltoestel) legt een bepaald veiligheidsniveau op maar het KB speeltoestel verplicht de overeenkomst met een norm NIET. Als de EN gevolgd wordt, dan voldoet dat toestel aan het veiligheidsniveau voor de desbetreffende gevaarsaspecten.

1.10. Zijn de KB's de toepassing van die Europese normen?

Neen, de KB's leggen wel een bepaald veiligheidsniveau op maar ze zijn geen toepassing van Europese normen. Als de uitbater de normen volgt, dan voldoet dat toestel aan het veiligheidsniveau voor de desbetreffende gevaarsaspecten. Als hij de normen niet volgt, dan moet hij via een risicoanalyse kunnen aantonen dat hij minstens hetzelfde veiligheidsniveau bereikt. De uitbater is niet verplicht om de Europese normen te volgen maar wel om het KB uitbating toe te passen.

1.11. Wat is de bedoeling van de bijlage bij het KB uitbating?

De bijlage bij het KB uitbating is geen verduidelijking van de Europese normen. De bijlage is een hulpmiddel voor de uitbater bij het uitvoeren van de risicoanalyse. Ze geeft ook aan waar mogelijke gevaren kunnen zitten. Aan de hand van de gevaren kan de uitbater beslissen of het speelterrein en de speeltoestellen veilig zijn.

1.12. Is de wetgeving van veilige speelterreinen een gewestelijke of een federale materie?

De KB's zijn uitvoeringsbesluiten van het Wetboek van economisch recht, boek IX betreffende de veiligheid van producten en diensten. Dit is een federale wet. De besluiten zijn dus van toepassing op het hele grondgebied van België.

1.13. Moet een openbaar bestuur de normen opleggen bij openbare aanbestedingen?

Neen, want wettelijk is het niet verplicht om de normen te volgen. Er worden minimale voorwaarden opgelegd. Een openbaar bestuur kan wel als klant voor de aankoop van speeltoestellen meer eisen stellen dan wat wettelijk verplicht is.

2. Risicoanalyse

2.1. Wanneer moet de uitbater een risicoanalyse opstellen?

Alle toestellen die gekeurd zijn volgens de Europese normen (EN) moeten geen risicoanalyse ondergaan voor de desbetreffende gevaarsaspecten. Alle andere speeltoestellen moeten wel een risicoanalyse ondergaan.

Er zijn geen Europese normen voor speelterreinen. Dat wil dus zeggen dat de uitbater altijd een risicoanalyse van het speelterrein moet maken. Dus ook een speelterrein met speeltoestellen die allemaal voldoen aan de EN, moet een risicoanalyse ondergaan.

2.2. Wanneer moet de uitbater een risicoanalyse uitvoeren?

De uitbater hoeft slechts één risicoanalyse uit te voeren. Ze moet dus niet jaarlijks worden herhaald. Tijdens de periodieke controle wordt wel verondersteld dat er een update van die risicoanalyse plaatsvindt.

Indien echter nieuwe toestellen worden geplaatst, een nieuwe lay-out ontstaat, ingrijpende wijzigingen gebeuren (terrein, toestel, type uitbating), dan moet de uitbater een aangepaste risicoanalyse uitvoeren.

2.3. Op welke manier kan de uitbater een risicoanalyse uitvoeren?

Er bestaat veel literatuur over risicoanalyse. Zo zijn er twee Europese normen waarin technische uitleg staat over risicoanalyse:

- EN ISO 12100: Veiligheid van machines - Basisbegrippen voor ontwerp - Risicobeoordeling en risicovermindering;
- NBN EN 31010: Risicomanagement - Technieken voor risicobeoordeling.

Daarnaast heeft de Europese Commissie een Besluit 2010/15/EU gepubliceerd over de richtsnoeren voor het beheer van het communautaire systeem voor snelle uitwisseling van informatie (RAPEX) waarin een methode voor risicobeoordeling wordt beschreven.

Een eenvoudige uitleg over het uitvoeren van een risicoanalyse volgens de methode Fine & Kinney staat ook beschreven in het handboek over veiligheid van speelterreinen van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie.

2.4. Wat wordt er verstaan onder de 19 gevaren die opgenomen zijn onder punt 1 van bijlage van het KB uitbating van speelterreinen en die opgenomen moeten worden bij de risicoanalyse?

De gevaren worden opgesomd zoals ze in het KB uitbating vermeld worden.

1.1 Gevaren ten gevolge van de geïnstalleerde speeltoestellen

Gevaren van de individuele speeltoestellen zonder rekening te houden met hun inplanting op het speelterrein.

Met een bewijs dat een speeltoestel conform is de eisen van het KB van 28/03/2001 betreffende de veiligheid van speeltoestellen (bv. een certificaat van de fabrikant op basis van de normenreeks EN 1176) moeten deze gevaren niet mee opgenomen worden in de risicoanalyse.

1.2 Gevaren ten gevolge van de onderlinge situering van de geïnstalleerde speeltoestellen

Gevaren ten gevolge van de inplanting van de verschillende geïnstalleerde speeltoestellen ten opzichte van elkaar waarbij de opvangzones onvoldoende zijn: grootte van opvangzone is te klein en/of opvangzones van meerdere speeltoestellen overlappen elkaar.

1.3 Gevaren ten gevolge van de onderlinge situering van geïnstalleerde speeltoestellen en andere aanwezige installaties

Gevaren ten gevolge van de inplanting van verschillende geïnstalleerde speeltoestellen ten opzichte van andere aanwezige installaties zoals banken, tafels, bomen, muur, elektrische paal ... waarbij de opvangzones van de speeltoestellen onvoldoende zijn: grootte van opvangzone is te klein.

(Zie punt 1.11 voor het straatmeubilair)

1.4 Gevaren ten gevolge van gebrekkig beheer en onderhoud

Gevaren ten gevolge van een beheer en onderhoud die niet voldoen aan de instructies van de fabrikant.

Informatie hierover moet bijgehouden worden in het inspectie- en onderhoudsschema.

1.5 Gevaren ten gevolge van ingrijpende wijzigingen aan geïnstalleerde speeltoestellen

Een ingrijpende wijziging is het toevoegen of verwijderen van een onderdeel of onderdelen van het speeltoestel, of het vervangen van een onderdeel van het speeltoestel door een onderdeel dat niet identiek is aan dat van de fabrikant: bv. een opening in de balustrade met risico op vallen wordt kleiner gemaakt door het aanbrengen van een extra plank waardoor een risico op hoofdbeknelling ontstaan is.

Na ingrijpende wijzigingen moet een nieuwe risicoanalyse van het speeltoestel uitgevoerd worden die rekening houdt met die wijzigingen.

1.6 Gevaren ten gevolge van rondslingerend materiaal

Gevaren ten gevolge van elk mobiel materiaal dat geen speeltoestel is of er geen deel van uitmaakt, en dat zich op het speelterrein bevindt maar dat er niet zou moeten zijn, bv. rondslingerende lege glazen flessen, blikjes, sigaretten, afval, kruiwagen voor onderhoud ...

1.7 Gevaren ten gevolge van de inplanting van het speelterrein in de aanwezige verkeerssituatie

Gevaren ten gevolge van wegen en andere doorgangen rond en in het speelterrein die bedoeld zijn om mensen en voorwerpen te voet of met vervoermiddel (auto/fiets/step/...) te verplaatsen, bv. een aangrenzende straat waar geen afscherming voor is aangebracht waardoor kinderen rechtstreeks vanop het speelterrein op straat kunnen lopen.

1.8 Gevaren ten gevolge van de aanwezige afschermingen

Gevaren ten gevolge van de aanwezige omheiningen die in verschillende vormen aanwezig kunnen zijn: muren, planten, houten of metalen hekken ...: bv. nek- en hoofdbeknelling, scherpe punten, structurele sterkte ...

1.9 Gevaren ten gevolge van de aanwezige hoogteverschillen

Gevaren ten gevolge van het reliëf van de ondergrond van het speelterrein waardoor er hoogteverschillen ontstaan, bv. de ondergrond vormt een berg, trappen, een plotse neerwaartse helling naar een lageregelegen beekje. Het gaat hier niet om hoogteverschillen van speeltoestellen.

1.10 Gevaren ten gevolge van de aanwezige groenvoorziening

Gevaren ten gevolge van dode bomen, zieke takken boven speeltoestellen, ongesnoeide struiken en heggen, giftige planten en bessen, rotte planten, fototoxische planten en planten met scherpe doorns of stekels.

1.11 Gevaren ten gevolge van het aanwezige straatmeubilair

Gevaren ten gevolge van alles wat met meubilair te maken heeft: bv. banken, vuilbakken, verlichting, technische installaties ...

1.12 Gevaren ten gevolge van onvoldoende natuurlijke of kunstmatige omgevingsverlichting

Dit gaat voornamelijk om onvoldoende kunstmatige verlichting voor binnen: zowel de inplanting van de belichting als de lichtsterkte spelen een rol. Voor speelterreinen buiten speelt de locatie ervan een rol: bv. onvoldoende natuurlijke verlichting bv. door dichte begroeiing van o.a. bomen of een onvoldoende externe artificiële belichting.

1.13 Gevaren ten gevolge van de natuurlijke omgeving

Gevaren ten gevolge van de zon (bv. zuid-gericht, vooral voor glijbanen met een glijvlak in inox), de aanwezigheid van een rivier, een vijver, rotswanden ...

1.14 Gevaren ten gevolge van een gebrek aan informatie van de toezichthoudende volwassenen met betrekking tot de risico's

Gevaren ten gevolge van onvoldoende informatie over de risico's die kunnen leiden tot een gebrekkige of slechte inschatting van het risico dat de kinderen lopen die onder toezicht staan van aanwezige volwassenen bv. gebrek aan informatie over de leeftijdscategorieën waarvoor de speeltoestellen geschikt en veilig zijn. Preventiemaatregelen door middel van informatie/waarschuwingen zijn bv. nodig voor speeltoestellen die bepaalde vaardigheden vereisen zoals behendigheidsgerichte speeltoestellen.

1.15 Gevaren ten gevolge van de toegankelijkheid van het speelterrein zelf en de bereikbaarheid ervan, rekening houdend met de vereisten in geval van defecten, noodsituaties en evacuaties

Gevaren kunnen optreden als een speelterrein moeilijk toegankelijk of bereikbaar is voor de hulpdiensten in geval van een ongeval, een defect, een noodtoestand ... Evacuatie, zelfs vanuit een speeltoestel dat zich op een hoogte bevindt, moet steeds vlot kunnen verlopen, ook in binnenspeeltoestellen.

1.16 Gevaren ten gevolge van de onmogelijkheid om persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) te verkrijgen

Het is belangrijk voor speeltoestellen die het gebruik van PBM vereisen, dat de informatie/waarschuwingen duidelijk en zichtbaar aanwezig zijn. Bv. skateparken: informatie geven over het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen zoals knie-, pols-, elleboog- en handbeschermers, helm.

1.17 Gevaren ten gevolge van de beperkte vaardigheden van de gebruikers

Gevaren die ontstaan als speeltoestellen enkel geschikt zijn voor de grotere kinderen maar toch gemakkelijk toegankelijk zijn voor de kleinere kinderen. Denk hierbij ook aan speeltoestellen ontworpen voor kinderen met beperkingen.

1.18 Gevaren ten gevolge van vandalisme

Gevaren ten gevolge van degradatie van speeltoestellen die het slachtoffer zijn van vandalisme. Met vandalisme wordt bedoeld: het regelmatig gebruik van speeltoestellen door gebruikers die de aanbevolen leeftijdsgroep niet respecteren (volwassenen, te oude kinderen), of het achterlaten van voorwerpen in of rond de speeltoestellen zoals flessen, glas, sigaretten, afval, spuiten,

1.19 Gevaren ten gevolge van biologische contaminatie

Contaminatie kan optreden in zandbakken en zand als geheel als gevolg van onvoldoende drainage, als afval niet tijdelijk wordt opgeruimd, of op speelterreinen die gelegen zijn naast een terrein dat toegankelijk of bestemd is voor honden (hondenweide). Het is ondenkbaar dat een speelterrein deels dienstdoet als hondenweide.

Bij speeltoestellen die gebruik maken van water als onderdeel van het spel, mag het water niet gecontamineerd zijn.

2.5. Kan een risicoanalyse door derden worden uitgevoerd?

Ja, zelfs al wordt een risicoanalyse uitgevoerd door derden, de uitbater blijft in de eerste plaats verantwoordelijk voor de uitgevoerde analyse.

2.6. Kan de uitbater vrijgesteld worden van een risicoanalyse van het speelterrein?

Neen, want er zijn geen Europese normen voor speelterreinen. Dat wil dus zeggen dat de uitbater altijd een risicoanalyse van het speelterrein moet maken.

2.7. Wat is het verschil tussen gevaar en risico?

Een gevaar is een mogelijke bron van fysiek letsel of aantasting van de gezondheid. Een gevaar ligt aan de oorsprong van een risico. Voorbeelden van gevaren zijn snijden, beknelling, vallen,

Een risico is de kans dat er schade optreedt rekening houdend met de omvang van de schade.

Een voorbeeld: een speeltoestel vertoont een gevaar voor hoofdknelling. Het deel van het speeltoestel dat dat gevaar vertoont, bevindt zich echter op een plaats die niet toegankelijk is voor de kinderen. Het risico dat een kind met zijn hoofd gekneld raakt is zeer laag en dus aanvaardbaar.

2.8. Moeten bestaande speeltoestellen gekeurd worden?

De uitbater moet (laten) controleren of een speeltoestel veilig is. Dat hoeft geen keuring door derden te zijn. De uitbater kan het zelf doen. Hij kan die controle ook toevertrouwen aan gespecialiseerde firma's die bestaande speeltoestellen keuren en advies geven over de veiligheid ervan.

2.9. Hoelang blijven de speeltoestellen en het speelterrein veilig na het uitvoeren van de risicoanalyse?

Eigenlijk is een risicoanalyse een momentopname. Het toestel en het speelterrein blijven in principe veilig zolang er niets verandert aan het concept en zolang het toestel en het terrein onderhouden worden. Omdat de situatie kan veranderen, worden in de Europese norm EN 1176 deel 7 en in het KB uitbating regelmatig nazicht, onderhoud en periodieke controles voorgeschreven.

2.10. Kan de uitbater preventiemaatregelen nemen die afwijken van de norm?

De Europese normen zijn NIET wettelijk verplicht en dus mag ervan afgeweken worden. De KB's leggen een bepaald veiligheidsniveau op maar verplichten de overeenkomst met een norm NIET.

2.11. Wat staat er in het onderhoudsschema?

In het schema staat duidelijk op welk moment de uitbater het regelmatig nazicht, het onderhoud en de periodieke controles plant en uitvoert.

2.12. Wat is het verschil tussen regelmatig nazicht, onderhoud en periodieke controle?

De frequentie van het regelmatig nazicht, het onderhoud en de periodieke controles zijn afhankelijk van de risicoanalyse en de situatie van het speelterrein. De uitbater kan het beste rekening houden met de Europese normen en de informatie van de fabrikant. De hierna vermelde periodes zijn relatief en eerder indicatief.

Regelmatig nazicht gebeurt best dagelijks of wekelijks met de bedoeling om het speelterrein en de toestellen na te kijken op de gevolgen van intensief gebruik, vandalisme of weersomstandigheden. De uitbater dient vooral te letten op netheid, bodemafwerking, ontbrekende delen, scherpe hoeken, ...

Het onderhoud gebeurt elke maand of elk trimester. Dan wordt de correcte werking, de stabiliteit en de algemene slijtage van het speeltoestel gecontroleerd.

De periodieke controle gebeurt jaarlijks en is bedoeld om het algemeen veiligheidsniveau van het speelterrein, de toestellen, de funderingen en de bodem na te kijken. De uitbater gaat ook na of er roestvorming of houtrot is en of er herstellingen nodig zijn, ...

2.13. Wat is de minimale frequentie van regelmatig nazicht voor een speelgelegenheid op een kampeerterrein?

Dat is niet zomaar te beantwoorden want het is onder andere afhankelijk van de geplaatste speeltoestellen, de gebruiksintensiteit van de toestellen en de omgeving.

Het is aangeraden om te starten met een hoge frequentie (bv. dagelijks) en die langzaam af te bouwen tot de frequentie die voor dat terrein geschikt blijkt te zijn.

2.14. Moeten reparaties aan speeltoestellen uitgevoerd worden met originele onderdelen van de leverancier?

De KB's leggen hierover geen verplichtingen op aan de uitbater. Het is wel mogelijk dat garantiebepalingen vervallen op het moment dat de uitbater andere materialen gebruikt.

Let op: reparaties of wijzigingen van speeltoestellen kunnen nieuwe risico's veroorzaken. De risicoanalyse moet daarom in dat geval opnieuw uitgevoerd worden.

2.15. Mag de uitbater zelf bepaalde onderdelen vervangen?

De KB's leggen hierover geen verplichtingen op aan de uitbater. Het is mogelijk dat garantiebepalingen vervallen op het moment dat de uitbater kiest om in eigen beheer reparaties uit te voeren.

3. Speeltoestellen - sporttoestellen

3.1. Wat zijn speeltoestellen volgens het KB speeltoestel?

Volgens het KB speeltoestel behoren tot de speeltoestellen: een schommel, een glijbaan, een zandbak, een wipplank, maar ook een ballenbad, gocarts, minipedalo's, een springkasteel, skateboardtoestellen, glijbanen in zwembaden ...

3.2. Wanneer spreekt men van een sporttoestel en wanneer van een speeltoestel?

Om te bepalen of iets een speeltoestel is, dient men naar de definitie te kijken. Maar als de toestellen zich op een speelterrein bevinden, is het zelfs niet relevant om te weten of het gaat om speeltoestellen. Het volledige speelterrein met alle toestellen erop moet veilig zijn, ongeacht de definitie.

Definitie speeltoestel:

- product bestemd voor vermaak of ontspanning;
- ontworpen of bestemd om te worden gebruikt door personen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt;
- waarbij uitsluitend gebruikgemaakt wordt van zwaartekracht of van fysieke kracht van de mens;
- collectief gebruik;
- tijdelijk of blijvend.

Toestellen bedoeld voor volwassenen vallen niet onder de KB's. Alle toestellen die niet de bedoeling hebben dat kinderen erop spelen, zijn geen speeltoestellen (verlichtingspalen, bankjes ...).

Definitie sporttoestel: Een sporttoestel is een toestel waarvoor speciale sportnormen zijn vastgelegd. De normen voor sporttoestellen zijn te verkrijgen bij het Bureau voor Normalisatie.

OPGELET

Als sporttoestellen of andere toestellen op een speelterrein worden geplaatst, kunnen die als speeltoestellen beschouwd worden. In dat geval zijn ze onderhevig aan de bepaling van het koninklijk besluit betreffende veilige speelterreinen en speeltoestellen.

Samengevat: een sporttoestel is een sporttoestel indien het voldoet aan de eigen norm voor sporttoestellen, maar een sporttoestel wordt een speeltoestel en valt dus onder het KB uitbating indien het:

- midden op een speelterrein is geplaatst;
- geen duidelijke afscheiding heeft met de andere speeltoestellen;
- gebruikt wordt door de kinderen als speeltoestel om op te spelen;
- niet echt bedoeld is om er echte sportactiviteiten mee te ontwikkelen.

Een sporttoestel kan dus wel op een speelterrein staan en ook als sporttoestel worden beschouwd indien:

- er wel een duidelijke afscheiding is met de andere speeltoestellen (door omheining of in de ruimte);
- het gebruikt wordt om effectief te sporten.

Een belangrijk hulpmiddel om die toch wel wazige zone te onderscheiden is OBSERVATIE van de kinderen. Op welke manier gebruiken zij het speelterrein en gebruiken zij de voor sport bedoelde toestellen eigenlijk als speeltoestel?

Indien kinderen het sporttoestel inderdaad gebruiken als speeltoestel, dan moet de uitbater:

- ofwel het sporttoestel als een speeltoestel bekijken en dan moet het voldoen aan het KB uitbating;
- ofwel door inplanting en afscheidingen duidelijk maken dat het een sporttoestel is en ervoor zorgen dat kinderen het ook op die manier gaan bekijken. Dan valt het sporttoestel niet onder het KB uitbating, wel onder het Wetboek. Die toestellen moeten hoe dan ook veilig zijn.

3.3. Is bij elk speeltoestel een verklaring van conformiteit met de Europese normen verplicht?

Neen, dat hoeft niet. De uitbater kan wel het beste een toestel kopen met zo'n verklaring, omdat hij dan geen risicoanalyse meer moet uitvoeren voor dat toestel.

3.4. Moeten alle speeltoestellen verankerd worden in de bodem?

De eventuele verankering van een speeltoestel vloeit voort uit veiligheids- of andere overwegingen. De definitie van speeltoestellen stelt zelfs niet dat een speeltoestel op één plaats moet blijven staan. Verplaatsbare speeltoestellen zijn dus ook mogelijk.

Denk eraan dat bepaalde verplaatsbare speeltoestellen wel verankerd moeten zijn tijdens het gebruik, bv. de speeltoestellen die gemakkelijk kunnen omvallen.

3.5. Vallen banken, EHBO-kastjes, vuilnisbakken, op een speelterrein ook onder KB uitbating?

Alle toestellen en infrastructuur op een speelterrein dienen veilig te zijn in functie van het voorzienbaar gebruik. Het fundamentele verschil tussen speeltoestellen en andere toestellen is dat speeltoestellen moeten voorzien zijn van een unieke alfanumerieke identificatie.

Hier geldt de regel van het gezond verstand.

3.6. Wat moet er gebeuren met de veiligheid van verlichtingspalen, elektriciteitscabines, ...?

Die toestellen zijn niet bedoeld als speeltoestellen. Ze moeten dus ook niet voldoen aan de specifieke technische veiligheidsnormen van speeltoestellen. Bij voorzienbaar gebruik van die objecten mogen geen onaanvaardbare risico's ontstaan. Sommige toestellen en installaties die op een speelterrein aanwezig zijn, moeten eventueel voldoen aan verdere specifieke wetgeving zoals het Algemeen Reglement voor Elektrische Installaties (AREI).

3.7. Is een "Vliegende Hollander" veilig?

Een "Vliegende Hollander" (familieschommel) is een schommel die door meerdere gebruikers tegelijkertijd gebruikt kan worden. Vliegende Hollanders zonder starre ophangelementen kunnen veilig gemaakt worden.

Het op de markt brengen van schommels die bedoeld zijn om door meerdere gebruikers tegelijkertijd te worden gebruikt, en die voorzien zijn van starre ophangelementen, en die beoogd worden door het KB van 28 maart 2001 betreffende de veiligheid van speeltoestellen, werd verboden door het KB van 27 maart 2015 houdende verbod van groepsschommels met starre ophangelementen bestemd voor speelterreinen.

Wat is er onveilig aan een "Vliegende Hollander" met starre ophangelementen:

- de vaste staven (ophanging) zijn niet toegelaten door de norm EN 1176;
- de zeer grote massa in beweging die heel traag tot stilstand komt;
- hoge kinetische energie verhoogt de impact van de schommel;

- ernstige risico's: botsing van de bewegende schommelonderdelen tegen het lichaam van voorbijlopende kinderen of van de schommel gevallen kinderen. Dat scenario kan leiden tot onder andere ernstige (hoofd)letsels.

3.8. Zijn skatepistes sport- of speeltoestellen?

Skate-installaties die op een speelterrein staan of die duidelijk bedoeld zijn voor spel en niet voor (georganiseerde) sport zijn te beschouwen als speeltoestellen volgens de wetgeving. De veiligheid ervan moet dus gegarandeerd worden.

Let op, veilig gebruik van skatepistes impliceert persoonlijke beschermmiddelen (PBM's) die eventueel beschikbaar dienen te zijn.

PBM's moeten ter plaatse beschikbaar zijn indien het gaat over een professioneel uitgebaat terrein of een commercieel uitgebaat terrein.

PBM's hoeven niet beschikbaar te zijn indien het gaat over speelterreintjes, wijkspeelpleintjes, Er moet dan wel ergens vermeld worden dat PBM's verplicht zijn voor de veiligheid. Dat kan op een uithangbord, door een infocampagne in de buurt, ...

3.9. Is een fitnessparcours in de buurt van een speelterrein mogelijk?

De toestellen van een fitnessparcours zijn in principe geen speeltoestellen, maar moeten in ieder geval veilig zijn. Indien ze zich echter op een speelterrein bevinden, is het te voorzien dat kinderen er ook op zullen spelen. De toestellen van een fitnessparcours maken deel uit van het speelterrein en moeten worden opgenomen in de risicoanalyse en andere inspecties vereist door het KB uitbating.

Indien er verwarring mogelijk is tussen toestellen van het parcours en speeltoestellen dan kunnen de fitnessstoestellen worden beschouwd als speeltoestellen en moeten ze dus voldoen aan de veiligheidsnormen voor speeltoestellen.

3.10. Is een ponyparcours een deel van een speelterrein?

Neen, een vast parcours met pony's is geen speelterrein en ook geen speeltoestel. Er wordt een andere kracht gebruikt dan de zwaartekracht of de menselijke kracht, namelijk dierlijke kracht.

3.11. Wat gebeurt er met elektrische schud- of wiebeltoestellen?

De elektrische schud- en wiebeltoestellen voor kleine kinderen, die meestal geactiveerd worden door een muntstuk, zijn geen speeltoestellen aangezien ze elektrisch aangedreven worden.

3.12. Is een chemische warme borging van harpsluitingen en kabelklemmen even veilig als een klassieke borging?

Met klassieke borging bedoelen wij een onderdeel, vaak uit kunststof, dat ervoor zorgt dat een sluiting of klem slechts geopend kan worden door personen die beschikken over werktuigen die spelende kinderen normaal gezien niet bij zich hebben. Met chemische warme borging bedoelen wij het gebruik van een lijm, mastiek of van een soortgelijk product dat ervoor zorgt dat de sluiting of klem slechts losgemaakt kan worden met een toestel dat warmte produceert. Aangezien kinderen normaal gezien geen dergelijk toestel bij zich hebben, is een chemische warme borging principieel equivalent met een klassieke borging.

Indien de uitvoerder van de visuele routinecontrole (regelmatig nazicht), de werkingscontrole (onderhoud) of de jaarlijkse periodieke controles vaststelt dat de chemische borging niet (meer) voldoet, bijvoorbeeld doordat de keurder de sluiting zonder hulpmiddelen kan losmaken, dan moet hij dat uiteraard melden aan de uitbater. Hetzelfde geldt ook voor klassieke borgingen.

3.13. Brengt elke vorm van corrosie de veiligheid van het corroderende toestel in gevaar?

Nee. De mate waarin de aanwezige corrosie een risico inhoudt, moet geëvalueerd worden tijdens de inspectie. Het resultaat hiervan moet steeds gesignaleerd worden aan de uitbater omdat voortschrijdende roestvorming uiteindelijk kan leiden tot risico's. De termijn waarbinnen hij maatregelen moet treffen is afhankelijk van de concrete situatie.

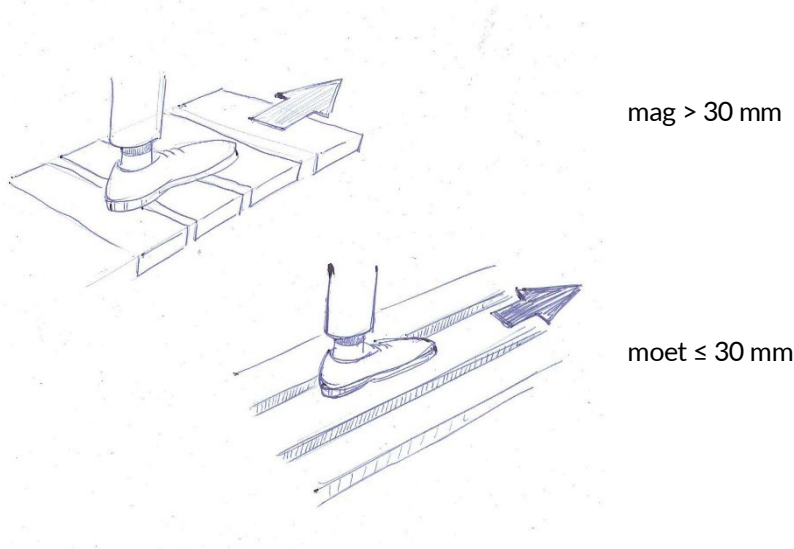
3.14. Is een kraan die 180° kan draaien en die een kom zand verplaatst die kan zwieren, veilig?

Er zijn geen redenen om aan te nemen dat alle kranen die 180° kunnen draaien de veiligheid van de gebruikers in het gedrang brengen.

3.15. Zijn bij een hangbrug openingen van meer dan 30 mm tussen de liggers toegelaten als de liggers dwars op de looprichting geplaatst zijn?

Ja. De norm zegt duidelijk "Spleten in de hoofdrichting van de voortbeweging mogen niet groter zijn dan 30 mm, gemeten in de richting van de voortbeweging". Dus openingen in de hoofdrichting van de verplaatsing mogen niet groter zijn dan 30 mm wanneer die gemeten worden in de looprichting.

Figuur 1: Openingen tussen de liggers van een loopoppervlak

3.16. Kunnen overgedimensioneerde houten elementen die gedeeltelijk biologisch aangetast zijn het vereiste veiligheidsniveau bereiken?

Ja. Als houten elementen overgedimensioneerd zijn, kunnen ze het vereiste veiligheidsniveau bereiken, zelfs als ze gedeeltelijk biologisch aangetast zijn.

3.17. Vanaf wanneer worden balustrades verondersteld onoverklimbaar te zijn en moet er geen rekening meer gehouden worden met het risico dat iemand eraf zal vallen?

Een balustrade van minimaal 1,3 m hoog, zonder opstappunten tussen 0 en 1,3 m hoog, wordt beschouwd als onoverklimbaar. Toepassing van een dergelijke balustrade betekent dat er geen valdempende eigenschappen hoeven te zijn voor de eronder gelegen ondergronden.

Op het eerste zicht lijkt dat weinig maar die hoogte is 10 cm hoger dan wat wordt vereist van balustrades van flatgebouwen van tientallen verdiepingen hoog. Jonge kinderen kunnen zulke balustrades van 1,3 m niet beklimmen. Oudere kinderen die die hoogte wel kunnen beklimmen, zijn perfect in staat om de risico's in te schatten.

Toestellen met een valhoogte boven de 3 m en minder dan 5 m moeten altijd voorzien worden van een dergelijke balustrade of een geheel omsloten (kooi)constructie. Bij een valhoogte boven de 5 m moeten, bij voorkeur, geheel gesloten (kooi)constructies worden toegepast.

4. Tijdelijke speeltoestellen

4.1. Wat is een tijdelijk toestel?

Een tijdelijk toestel is een toestel dat gedurende een bepaalde periode wordt geplaatst, opgebouwd en na die bepaalde periode wordt afgebroken.

4.2. Wanneer is een tijdelijk toestel een speeltoestel?

De tijdelijke toestellen die onder de toepassing van het KB uitbating vallen,

- moeten onder toezicht staan en
- moeten opnieuw worden afgebroken.

Er wordt geen absolute termijn gegeven waarbinnen het toestel opnieuw moet worden afgebroken.

Tijdelijke toestellen die niet onder de toepassing van het koninklijk besluit vallen

- zijn door kinderen als element van hun spel gemaakt,
- zijn voor een bepaalde periode opgebouwd, en
- mogen niet door buitenstaanders worden gebruikt.

Het gaat dan vooral over bouw speelplaatsen en jeugdwerkingen. Hoewel die toestellen niet als speeltoestellen worden beschouwd, maken ze wel deel uit van het speelterrein en dienen ze aldus veilig te zijn. Ze vallen ook onder de verantwoordelijkheid van de uitbater.

Dat geldt dus niet voor zelfgemaakte speeltoestellen door volwassenen. Die speeltoestellen zijn natuurlijk niet verboden, maar het zijn wel degelijk speeltoestellen in de zin van het besluit.

4.3. Wat is tijdelijk?

Er is geen absolute termijn gegeven voor een tijdelijk speeltoestel. Het moet duidelijk zijn wanneer het speeltoestel zal worden afgebroken. Dat kan een exacte datum zijn, maar ook het einde van een bepaalde periode (bijvoorbeeld na de zomer, na de zomervakantie).

4.4. Kunnen er nog toestellen worden tentoongesteld op beurzen?

Ja, maar bij die demonstraties moeten alle veiligheidsmaatregelen worden genomen om de veiligheid van de personen te waarborgen. Als de speeltoestellen niet in overeenstemming zijn met de wetgeving, moet dat duidelijk worden vermeld in de taal of talen van het gebied.

4.5. Mag de scouting zijn tijdelijke speeltoestellen blijven bouwen?

Ja, want in teamverband gebouwde speeltoestellen voor de scouting zijn te vergelijken met de speeltoestellen die op bouw speelplaatsen worden gebouwd. Als het doel is om de speeltoestellen gezamenlijk (onder toezicht) te bouwen, er even mee te spelen (voor een dag of een weekend) en daarna weer af te breken, dan vallen die speeltoestellen niet onder de werking van het besluit.

4.6. Wat met een tijdelijk opgebouwd speelterrein, bv. tijdens een schoolfeest?

Dat wordt een speelterrein en dus valt het onder de toepassing van het KB uitbating.

De regel van het gezond verstand geldt hier echter des te meer. Alles wat men doet of aanbiedt, ook op een schoolfeest, moet veilig zijn.

5. Speelterrein

5.1. Wanneer spreekt men van een speelterrein?

Elk publiek terrein met minstens één speeltoestel is een speelterrein en valt dus onder het KB uitbating. Een publiek terrein is een terrein dat omwille van zijn functie en uitbating toegankelijk is voor publiek. Privéclubs met een speelterrein vallen dus ook onder de bepalingen van het KB uitbating.

5.2. Wie worden beschouwd als “speelterreinitbaters”?

De uitbater is diegene die het terrein rechtstreeks aanbiedt aan de gebruikers. Hij is verantwoordelijk voor het veilig maken van het terrein en hij moet er tevens voor zorgen dat zijn speelterrein voldoet aan de wetgeving.

Als speelterreinitbaters worden dus beschouwd de verantwoordelijke, de beheerder, de uitbater, de directeur of de gerant van:

- een taverne, café, restaurant (horeca) met speeltoestellen;
- recreatieverblijven;
- winkelketens (ballenbad);
- indoorspeelterrinen;
- scholen;
- gemeentelijke speelterrinen;
- kinderdagverblijven;
- initiatieven voor buitenschoolse opvang;
- campings;
- jeugdclubs;
- sportclubs;
- speelpleinwerking;
- hotels;
- zwembaden met spelinfrastructuur
- ...

5.3. Wat zijn speelterrinen volgens het KB uitbating?

Elke speelruimte met tenminste één speeltoestel is een speelterrein. Volgende terreinen worden allemaal als speelterrinen beschouwd: binnenspeelterrinen, speelterrinen zonder afdak, zonder omheining, met omheining, kleuterklas met speeltoestellen ...

5.4. Is een kleuterklas ook een speelterrein?

Ja, indien in een kleuterklas minstens één speeltoestel aanwezig is, wordt de kleuterklas ook aanzien als een speelterrein. In de kleuterklas wordt ook altijd onder toezicht gespeeld.

5.5. Is een terrein zonder speeltoestellen ook een speelterrein?

Neen, hierover is het KB uitbating zeer duidelijk. Er moet minstens één speeltoestel aanwezig zijn om van een terrein een speelterrein te maken.

5.6. Hoe zit het als kinderen bij vriendjes thuis gaan spelen? Spreekt men dan van een speelterrein?

Neen, want een privétuin wordt niet plots een publiek speelterrein omdat er andere kinderen komen spelen. In dat geval gaat het over het individueel gebruik van speeltoestellen en dat valt niet onder het KB uitbating.

5.7. Moeten de initiatieven voor buitenschoolse opvang, waaronder ook onthaalmoeders, voldoen aan het koninklijk besluit (KB uitbating)?

Een eenvoudig speeltoestel bij een onthaalmoeder zorgt ervoor dat het een speelterrein wordt. Dat valt dus onder de toepassing van het KB uitbating. Let op, in het geval van onthaalmoeders kan men ervan uitgaan dat er continu toezicht is. De norm gaat ervan uit dat speeltoestellen veilig genoeg zijn om zonder toezicht te kunnen worden gebruikt. Voor de praktische invulling werd een brochure gemaakt door Kind en Gezin.

5.8. Is een speelstraat ook een speelterrein?

Als een straat wordt afgesloten en er speeltoestellen worden geplaatst, dan is het wel degelijk een tijdelijk speelterrein. Alle bepalingen van het KB uitbating moeten dus nageleefd worden.

5.9. Wat kan (moet) de gemeente doen aan speeltoestellen die geplaatst zijn door bewoners zelf?

De gemeente is, als eigenaar of uitbater, verantwoordelijk voor zijn terrein. De gemeente moet in eerste instantie met de bewoners contact opnemen om de veilige uitbating van het terrein te bepreken. Hij moet ervoor zorgen dat de toestellen veilig zijn en dat het nodige onderhoud gebeurt.

5.10. Kan een zwembad ook een speelterrein zijn?

Ja, dat kan maar niet met de gewone uitrusting van een zwembad. De aanwezigheid van een springplank en startblokken maakt van een zwembad geen speelterrein.

Daarentegen zijn zwembaden met glijbanen wel speelterreinen want glijbanen zijn speeltoestellen. Ook een plonsbad met enkele speeltoestelletjes valt onder het Koninklijk Besluit (KB uitbating). Zo'n zwembad moet dus voldoen aan de normen voor een zwembad als sportinfrastructuur én aan het KB voor veilige speelterreinen. Dat houdt in dat de uitbater voor de glijbaan ook een risicoanalyse moet uitvoeren en een onderhoudsschema moet opstellen.

5.11. Waar moet de uitbater een ongeval melden dat in een zwembad gebeurt?

Als er een ernstig ongeval of incident gebeurt in een zwembad (als speelterrein), dan moet de uitbater, naast eventuele andere verplichtingen, dat melden aan het Centraal Meldpunt voor Producten van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie.

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid

Koning Albert II-laan 16

1000 Brussel

Tel.: 02 277 53 36

E-mail: belspoc@economie.fgov.be

5.12. Waar ligt de grens van het speelterrein?

De grens van een speelterrein bepalen is niet altijd even gemakkelijk. In sommige gevallen wordt het speelterrein fysiek begrensd door omheiningen, hagen en dergelijke. Veelal is er echter geen duidelijke afbakening.

Hoe dan ook maken de valruimte en de toestelruimte deel uit van het speelterrein. De ruimte tussen de verschillende toestellen normaal gezien ook. Daarenboven kan het nuttig zijn om te kijken naar het spel van de aanwezige kinderen om te zien welke ruimte zij spontaan benutten bij hun spel.

5.13. Hoe wordt de grens bepaald van een speelterrein op een niet-afgebakend terrein?

Hier gelden de regels van de natuurlijke afbakening of de psychologisch grens. Ook hier geldt de regel van het gezond verstand.

Als uit observatie blijkt dat kinderen het nabijgelegen of aanpalende terrein ook als speelterrein gebruiken, vanuit het speelterrein, moet de uitbater:

- ofwel een duidelijke afscheiding maken;
- ofwel het andere terrein veilig maken, want dan behoort het ook tot het speelterrein.

5.14. Voor speelterreinen en alles wat er behalve speeltoestellen nog op staat zijn er geen normen. Hoe kan de uitbater dan inschatten of iets veilig is of niet?

Voor speelterreinen op zich bestaan er geen normen, maar er zijn wel normen voor:

- de vrije valruimte;
- de valdemping;
- de inplanting van speeltoestellen ten opzichte van elkaar (minimumafstanden).

Inplantingsnormen voor vuilnisbakken en banken ten opzichte van de speeltoestellen zijn er niet, evenmin als normen voor de juiste inplanting van specifieke speeltoestellen. Gebruik hiervoor de checklist uit het handboek "Veiligheid van Speelterreinen".

5.15. Is een hoogteparcours een speelterrein?

Een hoogteparcours dat bedoeld is voor volwassenen is geen speelterrein. Het valt onder de toepassing van het koninklijk besluit houdende reglementering van de organisatie van actieve ontspanningsevenementen.

5.16. Zijn honden toegelaten op een speelterrein?

Honden (en andere huisdieren) kunnen worden toegelaten op een speelterrein. Er mag evenwel geen verwarring mogelijk zijn tussen een zandbak en een hondentoilet.

6. De uitbater

6.1. Wie is de uitbater?

De uitbater is diegene die het terrein rechtstreeks aanbiedt aan de gebruikers. Hij is verantwoordelijk voor het veilig maken van het terrein en hij moet er tevens voor zorgen dat zijn speelterrein voldoet aan de wetgeving.

Als speelterreinuitbaters worden dus beschouwd de verantwoordelijke, de beheerder, de uitbater, de directeur of de gerant van:

- een taverne, café, restaurant (horeca) met speeltoestellen;
- recreatieverblijven;
- winkelketens (ballenbad);
- indoorspeeltuinen;
- scholen;
- gemeentelijke speelterreinen;
- kinderdagverblijven;
- initiatieven voor buitenschoolse opvang;
- campings;
- jeugdclubs;
- sportclubs;
- speelpleinwerking;
- hotels;
- zwembaden met spelinfrastructuur
- ...

6.2. Moet de uitbater ook de kosten op zich nemen voor het veilig laten maken van het speelterrein?

Indien de uitbater tevens de eigenaar is dan moet hij inderdaad zelf de kosten dragen van het veilig maken van zijn speelterrein.

Als de uitbater geen eigenaar is dan is het contract tussen de eigenaar en de uitbater bepalend.

7. Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid

7.1. Wat is het verschil tussen verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid?

De uitbater is verantwoordelijk voor het veilig maken van zijn speelterrein. Indien er toch ongevallen gebeuren, wordt er nagekeken wie daarvoor aansprakelijk is. Dat wordt geregeld door het Burgerlijk Wetboek (BW) artikel 1382 en volgende.

Artikel 1382 van BW: "Elke daad van de mens, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, verplicht degene door wiens schuld de schade is ontstaan, die te vergoeden."

7.2. Wie is verantwoordelijk voor speeltoestellen?

Op het ogenblik van de verkoop is de verkoper (fabrikant of importeur) verantwoordelijk voor de veiligheid van het toestel, zowel voor het ontwerp als de fabricage ervan. Tijdens het gebruik van de toestellen is de uitbater verantwoordelijk voor de veiligheid.

Artikel van de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid van producten met gebreken: "De producent is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door een gebrek in zijn product."

7.3. Is de uitbater vrijgesteld van zijn verantwoordelijkheid als hij inspecties uitbesteedt?

Het besluit bepaalt dat degene die het speeltoestel aanbiedt, dus de uitbater, verantwoordelijk is voor de veiligheid. De uitbater is dus verantwoordelijk voor het (laten) uitvoeren van inspecties. De eventuele aansprakelijkheid wordt achteraf bepaald op basis van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek. Dat wil zeggen dat het eventueel verhalen van de schadevergoeding op de instantie die de controle uitvoerde, wordt geregeld via het Burgerlijk Wetboek artikel 1382 en volgende.

Er zijn drie voorwaarden om aansprakelijk gesteld te kunnen worden, namelijk:

- de schade moet bewezen zijn,
- de fout van diegene die de schade heeft toegebracht moet bewezen zijn, en
- er moet een oorzakelijk verband bestaan tussen die schade en de fout.

7.4. Hoe kan de uitbater bewijzen dat hij al het mogelijke gedaan heeft voor een veilig speelterrein?

De uitbater moet een correcte administratie bijhouden. Alle gegevens over de risicoanalyse, preventiemaatregelen, inspecties en onderhoud moeten erin vermeld zijn. Daaruit zal blijken dat de uitbater al het mogelijke heeft gedaan voor een veilig speelterrein.

7.5. In welke mate zijn de uitbater en fabrikant aansprakelijk voor ongevallen met een speeltoestel?

Een benadeelde kan een burgerrechtelijke procedure instellen. Daarbij kunnen zowel de uitbater als de fabrikant aansprakelijk gesteld worden. Het ligt voor de hand dat bij het gerechtelijk onderzoek getoetst wordt of de uitbater en/of de fabrikant zich aan de bestaande regelgeving heeft gehouden.

7.6. Verplicht het koninklijk besluit (KB uitbating) een verzekering?

Het KB voorziet geen verplichte verzekering, maar een verzekering wordt wel sterk aangeraden.

7.7. De schoolspeelplaats met speeltoestellen wordt verhuurd aan jeugdwerking of een socioculturele vereniging. Wie is dan de uitbater?

Beide partijen moeten goede afspraken maken over het nazicht, onderhoud, melden van gebreken, ... Die afspraken kunnen in een contract worden vastgelegd. De uitbater is diegene die het speelterrein rechtstreeks aanbiedt aan de gebruikers. De uitbater kan verschillen afhankelijk van het contract en de periode van huren. De beide partijen moeten hier duidelijk stellen wie de uitbater is.

7.8. Waar ligt de verantwoordelijkheid bij een uitleendienst van speeltoestellen?

De uitleendienst is verantwoordelijk voor de veiligheid van de speeltoestellen. De uitlener is verantwoordelijk voor de veiligheid tijdens het gebruik van de toestellen.

7.9. Wat is voorzienbaar gebruik?

Denk aan uw eigen kindertijd of kijk naar de spelende kinderen.

Voorzienbaar gebruik is NIET hetzelfde als het door volwassenen als normaal ingeschat gebruik, zoals zitten op een schommel en glijden op een glijbaan.

Voorzienbaar gebruik is WEL het gebruik dat kinderen er dikwijls normalerwijze van maken. Rechtstaan op een schommel en omhoog klimmen langs een glijbaan zijn voorbeelden van voorzienbaar gebruik.

8. Bordjes

8.1. Wat zijn de verschillende bordjes op een speelterrein?

Er zijn 3 soorten bordjes mogelijk op speelterreinen:

- bordjes met naam en adres van de uitbater;
- de alfanumerieke identificatie van de speeltoestellen;
- bordjes met reglementen, algemeen advies en informatie.

Een bord met "gebruik op eigen risico" of iets dergelijks is NIET toegestaan.

8.2. Wat is een alfanumerieke identificatie?

Ieder toestel is voorzien van een identificatie onder de vorm van letters en/of cijfers, zoals:

- 1, 2, 3, 4, 5 of A, B, C, D;
- of S1, S2, S3, G1, G2;
- of iets dergelijks.

8.3. Welke bordjes zijn verplicht?

De uitbater moet op zijn terrein een bordje zetten met zijn coördinaten erop (naam en adres). Dat wordt het aanspreekpunt voor de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie en de ouders. Indien de uitbater geen eigenaar is, dan moet de uitbater er toch zijn coördinaten opzetten. Elk speeltoestel moet voorzien zijn van een bordje met een alfanumerieke identificatie.

8.4. Mag of moet de uitbater zijn telefoonnummer op het bordje zetten?

Het plaatsen van een telefoonnummer op het identificatiebord is nuttig, maar niet verplicht. De uitbater kan ook een e-mailadres vermelden, maar ook dat is niet verplicht. Het is wel nuttig voor een vlotte en directe communicatie.

8.5. Kan de uitbater op zijn speelterrein koordjes aan kleding verbieden?

Ja, dat mag. Het zal de uitbater wel een vals gevoel van veiligheid geven omdat niet alle ongevallen met koordjes gebeuren. Maar het blijft een goed idee om de gebruikers van het speelterrein erop te wijzen dat koordjes ergens kunnen blijven hangen.

8.6. Waar moet het bordje van de uitbater staan in een school of bij onthaalmoeders?

Een speelterrein moet volgens de wetgeving voorzien zijn van een bordje dat de uitbater duidelijk identificeert. Dat bordje hoeft echter niet exclusief voor het terrein te zijn. Bij een school kan een bord aan de ingang van de school met de naam van de school volstaan, bij een onthaalmoeder de naam op de bel. Het is belangrijk dat het wel degelijk om de uitbater gaat en dat er geen verwarring kan ontstaan over wie het speelterrein nu uitbaat.

8.7. In welke taal moet een tekst geschreven zijn?

In de taal van de regio waar de dienst geleverd wordt.

Er mogen meer talen op het bordje staan. Zo kan het nuttig zijn om in sommige buurten de gegevens ook in het Engels of Arabisch op de bordjes te plaatsen. Het gebruik van pictogrammen kan ook nuttig zijn.

8.8. Mogen er nog bordjes staan zoals "het bestuur is niet verantwoordelijk voor eventuele ongevallen"?

Nee. Bordjes met vermeldingen zoals "het bestuur is niet verantwoordelijk voor eventuele ongevallen" zijn niet toegestaan.

8.9. Ontslaan waarschuwborden de uitbater van zijn verantwoordelijkheid en/of aansprakelijkheid?

De schriftelijke waarschuwing "spelen enkel toegestaan onder begeleiding" of woorden van soortgelijke strekking ontslaan de uitbater in geen geval van zijn verantwoordelijkheid om een veilige dienst aan te bieden. Algemeen moet de efficiëntie van een schriftelijke waarschuwing als preventiemaatregel beoordeeld worden in de risicoanalyse, in samenhang met terreingebonden elementen. Wat de aansprakelijkheid in dat geval en in andere gevallen betreft, beoordelen de bevoegde rechtbanken een geheel van feiten. Het is nuttig dat controle-instellingen de uitbaters op die elementen wijzen.

Wellicht wordt hier overvloedig herinnerd aan het verbod op het plaatsen van borden met de vermelding "gebruik op eigen risico" of mededelingen van soortgelijke strekking.

9. Logboek

9.1. Moet de uitbater een administratie bijhouden?

Ja, de uitbater moet op de een of de andere manier kunnen aantonen dat hij verschillende stappen heeft ondernomen om het speelterrein en de toestellen veilig te maken en te houden.

9.2. Is een logboek verplicht?

Het bijhouden van een logboek is niet verplicht. Om te voldoen aan het veiligheidsniveau van de norm met betrekking tot onderhoud is een of andere vorm van logboek echter bijna onontbeerlijk. Het logboek hoeft niet noodzakelijk op papier, andere informatiedragers kunnen ook gebruikt worden.

Simpele logboeken worden dikwijls samen met de speeltoestellen geleverd. De leverancier kan soms ook een vollediger logboek voorstellen.

10. Meldingsplicht

10.1. Op welke manier moet de uitbater de meldingsplicht vervullen?

De uitbater moet een ernstig ongeval of incident zo snel mogelijk melden bij het Centraal Meldpunt van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. Hoe hij dat doet is minder belangrijk: per telefoon, per fax, per e-mail, persoonlijk ... Een meldingsformulier is beschikbaar op de website van de FOD Economie:

[Veiligheid van speelterreinen en speeltoestellen](#)

Indien de uitbater verzaakt aan de meldingsplicht kan hij worden gesanctioneerd.

Minimumgegevens zijn:

- naam van melder, uitbater, contactpersoon;
- plaats van het speelterrein;
- tijdstip van het incident of ongeval;
- materiële schade, gewonden, doden;
- beknopte beschrijving: betrokken toestel

10.2. Wie kan een ongeval of incident melden bij het Centraal Meldpunt?

Iedereen: ouders, begeleiders, kinderen, EHBO-post ...

10.3. Wie moet een ongeval of incident melden bij het Centraal Meldpunt?

De uitbater moet steeds melden dat er op zijn speelterrein een ongeval is gebeurd of dat er een situatie was waarbij een ernstig ongeval had kunnen gebeuren.

Op grote speelterreinen moet de uitbater ervoor zorgen dat hij op de hoogte is van ongevallen. Als hier een EHBO-post aanwezig is, kunnen zij de uitbater op de hoogte brengen.

10.4. Wat moet de uitbater melden en wat niet?

Gebruik hiervoor het gezond verstand. Als de gewonde naar de dokter of naar het ziekenhuis moet of als er een journalist langskomt voor het ongeval, dan moet de uitbater het ongeval zeker melden.

10.5. Wat is het nut/doel van de meldingsplicht?

De bedoeling van de meldingsplicht is in de eerste plaats NIET om te sanctioneren (strafrechtelijk of burgerrechtelijk). De bedoeling is dat de overheid een beter zicht krijgt op de soorten ongevallen. Eventueel wordt dus een onderzoek ingesteld naar de oorzaken.

Als blijkt dat bepaalde oorzaken regelmatig terugkeren of dat bepaalde toestellen specifieke fundamentele veiligheidsfouten vertonen, dan kan er worden ingegrepen. Voorbeelden zijn een specifieke reglementering en het informeren van de uitbaters met dergelijke speeltoestellen.

11. Keuring van de toestellen

11.1. Is een verklaring van overeenstemming met de norm noodzakelijk?

De fabrikanten zijn vrij om hun toestellen al dan niet volgens de norm te maken en te verklaren dat ze eraan voldoen.

Het is een pluspunt voor de koper indien een toestel vergezeld is van een verklaring van de fabrikant dat het speeltoestel voldoet aan de normen of, meer algemeen, aan de veiligheidsvereisten van het KB speeltoestel. Dat is echter niet verplicht.

Een CE-markering kan NIET gelden als een verklaring van overeenstemming met Europese veiligheidsnormen voor speeltoestellen.

11.2. Wat doe je met toestellen die goedgekeurd zijn volgens een oude norm?

Er zijn nog toestellen die werden goedgekeurd via bijvoorbeeld DIN- (Duitsland), AFNOR- (Frankrijk) of BSI-normen (Verenigd Koninkrijk). De huidige normen wijken af van de vroegere. Het koninklijk besluit legt echter een bepaald niveau op.

Toestellen die voldoen aan (oudere) DIN- of AFNOR-normen zijn niet noodzakelijk onveilig. Per punt dient de afwijking van de oude normen ten opzichte van de nieuwe normen te worden beschouwd (risicoanalyse).

11.3. Wat staat er in de handleiding van een speeltoestel?

Een fabrikant is verplicht om de consument op de hoogte te stellen van gevaren die niet onmiddellijk in te schatten zijn. Dat houdt in dat gegevens zoals valhoogte, benodigde schokdempende eigenschappen van de ondergrond, speciale onderhoudsnoodzakelijkheden en dergelijke vermeld moeten worden in de handleiding van de fabrikant.

11.4. Mogen speeltoestellen een CE-markering dragen?

Speeltoestellen met een CE-markering vallen onder het KB speelgoed en zijn bestemd voor privégebruik.

Speeltoestellen met een CE-markering mogen worden gebruikt op een speelterrein als er kan worden aangetoond dat het product ook veilig is voor collectief gebruik, met andere woorden als het product ook voldoet aan de eisen van het KB van 28 maart 2001 betreffende de veiligheid van speeltoestellen en van het KB van 28 maart 2001 betreffende de uitbating van speelterreinen.

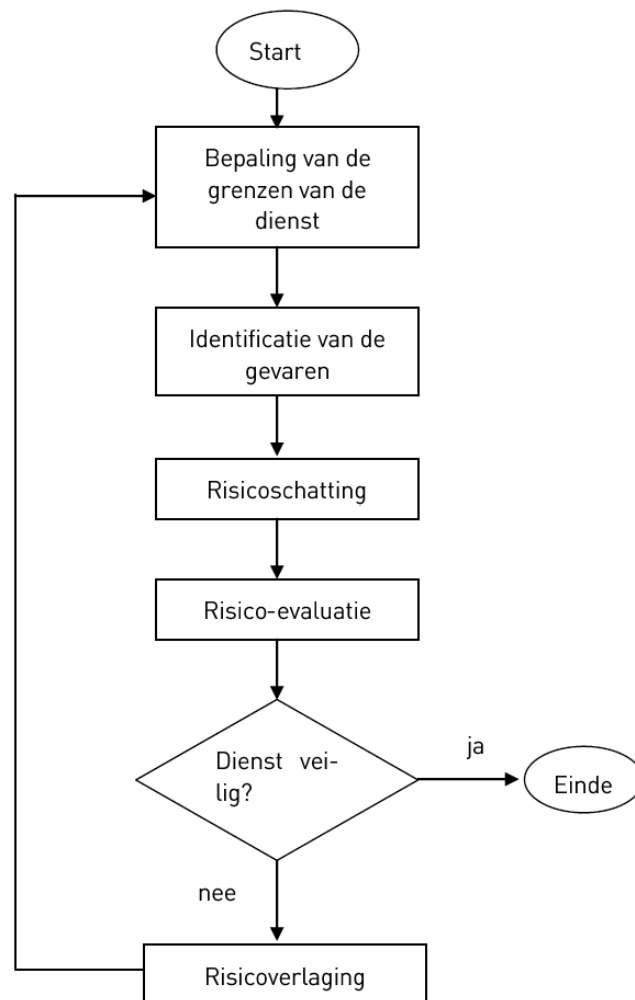
11.5. Kunnen onthaalmoeders of kinderdagverblijven speeltoestellen met een CE-markering plaatsen?

Ja, dat is mogelijk als het een veilig speeltoestel is volgens de wetgeving. Speeltoestellen met een CE-markering worden verkocht als speelgoed en zijn bestemd voor huishoudelijk gebruik en niet voor collectief gebruik. De uitbater moet in dat geval die speeltoestellen opnemen in de risicoanalyse. Hiermee moet kunnen worden aangetoond dat die speeltoestellen met de nodige preventiemaatregelen (toezicht, het toestel verankeren ...) voldoende veilig zijn om op het speelterrein te worden gebruikt.

11.6. Is een “indienststellingskeuring” verplicht?

Neen. De term “indienststellingskeuring” komt niet voor in het KB speeltoestellen. Volgens de Belgische reglementering moet de uitbater bij de opening of bij een significante wijziging van het speelterrein beschikken over risicoanalyses voor de toestellen en het terrein. Hij kan die analyses zelf produceren of ze geheel of gedeeltelijk uitbesteden.

Figuur 2: Schema van de opeenvolgende stappen bij een risicoanalyse speelterreinen en speeltoestellen

Om de kosten van extern advies te drukken, blijken veel uitbaters slechts de identificatie van de risico's uit te besteden. Dat is toegelaten, op voorwaarde dat de uitbater op basis van de evaluatie van de risico's vervolgens zelf preventiemaatregelen formuleert, uitvoert en evalueert. Het is aanbevolen dat de uitbater en zijn dienstverlener op voorhand gedetailleerde afspraken maken over de inhoud van de gewenste dienst.

12. Overheid – keuringsinstellingen

Laten we voor de duidelijkheid aandringen op de volgende terminologie:

- de inspectie van het speelterrein wordt uitgevoerd door de overheid;
- de controle van het speelterrein wordt uitgevoerd door de uitbater.

12.1. Worden er preventieve toezichtacties uitgevoerd door de overheid?

Ja, er kunnen onaangekondigde bezoeken plaatsvinden.

12.2. Hoe groot is de kans op een bezoek van een inspecteur?

Er zijn een aantal inspecteurs en diensten speciaal voor de inspectie. Maar eigenlijk zijn er miljoenen inspecteurs. Iedere gebruiker, ouder of medewerker kan steeds melden dat een bepaald speelterrein gevaarlijk lijkt. Hier wordt steeds gevolg aan gegeven.

12.3. Kunnen er straffen worden gegeven?

Er bestaat een wettelijk kader voor straffen. De bevoegdheden voor inspecteurs en straffen worden geregeld door de bepalingen van het Wetboek economisch recht, boek XV "Rechtshandhaving". Ze staan niet expliciet in de KB's.

12.4. Wordt er na elke melding een bezoek gebracht door een inspecteur?

Ja, de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie moet na elke melding een inspectie uitvoeren op het betrokken speelterrein.

12.5. Kan een bezoek aangevraagd worden door een ouder?

Ja, wanneer er ook een klacht of een melding wordt gedaan. Een bezoek gebeurt bij een vermoeden van onveiligheid.

12.6. Zijn er erkende instellingen voor het keuren van speelterreinen?

Neen, er bestaan geen erkende instellingen voor speelterreinen en speeltoestellen. Een instelling mag dus geen publiciteit maken met "erkende instelling" voor het keuren van speelterreinen.

12.7. Wat is een geaccrediteerde instelling?

Een accreditatie is een attest uitgegeven door een accreditatie-instelling, zoals BELAC in België, met betrekking tot een instelling die de conformiteit evalueert, zoals een keuringsinstelling.

Dat attest wordt toegekend na een grondige audit van de instelling voor conformiteitbeoordeling gebaseerd op internationaal erkende eisen. Dit is het formele bewijs dat de betrokken instelling competent is voor het uitvoeren van specifieke opdrachten voor de conformiteitbeoordeling. Het houdt in dat een instelling een bepaald kwaliteitsniveau kan garanderen.

Een accreditatie kan in principe voor om het even welke dienstverlening gebeuren dus ook voor het controleren van speelterreinen. Bij twijfel contacteert de uitbater het secretariaat van BELAC om te vragen of de instelling geaccrediteerd is en waarvoor precies.

De uitbater is NIET verplicht om dergelijke instellingen te gebruiken.

12.8.Mogen buitenlandse keuringsinstellingen in België speeltereinen controleren?

Dat is toegelaten want vakbekwaamheid en kennis zijn belangrijk, de nationaliteit niet.

Ook keuringsorganismen uit andere landen van de Europese Unie kunnen geaccrediteerd zijn (dat is op basis van Europese regelgeving). Vraag wel aan het organisme om exact te omschrijven waarvoor ze geaccrediteerd zijn. Laat ook door het organisme exact omschrijven wat er gekeurd wordt!

13. Ondergrond

13.1. Wat is de bedoeling van een valdempende ondergrond?

Als kinderen vallen, kan het dat ze een enkel verstuiken of zelfs een arm breken maar men moet voorkomen dat ze hun nek breken of een ernstig hersenletsel oplopen. Hoe hoger het toestel, hoe dieper kinderen kunnen vallen en hoe "zachter" de ondergrond moet zijn om de schok op te vangen. Hieruit volgt dat in bepaalde gevallen de ondergrond grote valdempende eigenschappen moet hebben.

13.2. Wat is het uitgangspunt voor een valdempende ondergrond?

Tot 60 cm is geen speciale ondergrond nodig. De uitbater vermijdt best zo veel mogelijk asfalt en beton. Tot 1,50 meter valhoogte is een gezonde grasmat een goede ondergrond.

13.3. Wat is de HIC-waarde?

HIC staat voor Head Injury Criterium. Hoe harder de ondergrond, hoe meer kans er is op ernstige hoofdletsels. Daarom is het belangrijk om te weten hoe hard de grond onder de speeltoestellen is.

Op het speelterrein kan dat gemeten worden met een speciaal meettoestel. Dat meet de kans op een hersenletsel en de kans op nekbleesures. Het gaat ervan uit dat een kind zijn nek waarschijnlijk niet breekt of geen hersenletsel heeft als het van een speeltoestel valt, waarvan de HIC-waarde voor de ondergrond kleiner is dan 1.000.

De HIC-waarde is verschillend voor elke ondergrond. Bij natuurlijk bodemmateriaal kan de HIC-waarde veranderen afhankelijk van het weer, de temperatuur, de intensiteit van het gebruik, ... Voor kunststof moet de fabrikant de HIC-waarde meegeven bij het toestel.

13.4. Moet er onder alle schommels zand liggen?

Nee. De ondergrond moet worden aangepast aan de vrije valhoogte en schokdempend zijn. Ook andere schokdempende ondergrond mag worden gebruikt, mits aangepast aan de vrije valhoogte.

13.5. Wat zijn de voor- en nadelen van rubbertegels?

Voordelen:

- relatief weinig en makkelijk onderhoud;
- minder kans op kneuzingen bij het vallen.

Nadelen:

- stroef als men erop wil remmen met als gevolg overbelasting van gewrichten;
- kan brandwonden veroorzaken als kinderen erop vallen of glijden;
- scherpe voorwerpen op die tegels worden bij het vallen in het lichaam gedrukt en niet in de grond.

13.6. Mag een rubberen ringmat onder een schommel worden gelegd om het uitslijten van de ondergrond tegen te gaan?

In principe kunt u elk soort materiaal gebruiken, als er voldoende valdemping en voldoende onderhoud van de valgrond is. Combinaties moeten altijd worden getest! In combinatie met

overige bodemmaterialen kan een rubberen ringmat een grotere valdemping bieden, en uitslijting tegengaan.

13.7. Welke valdempende eigenschappen heeft een zandbodem die van nature aanwezig is?

Voor het antwoord is de informatieve tabel in EN 1176-1 richtinggevend. Er moet benadrukt worden dat deze tabel vermoedens opgeeft over relatief homogene natuurlijke ondergronden, zonder significante aanwezigheid van stenen, hout, enz. Enkel een HIC-test kan uitsluitel bieden (zie vraag 13.3).

Bijkomende opmerking: bij natuurlijke bodems is er voorzien om maatregelen te nemen bij extreme situaties (bv. lange droogte, vorst ...). Dat is in vele gevallen niet realistisch, maar er mag zeker niet van uitgegaan worden dat er niets moet aan gedaan worden (principe van de goede huisvader). Toch zijn er grenzen: er kan niet altijd opgetreden worden, anders moet er overal een rubberen ondergrond worden gelegd. Het zijn uiteindelijk de uitbaters die hun verantwoordelijkheid moeten opnemen.

13.8. Creëert de aanwezigheid van schimmels en zwammen tussen valdempende houtsnippers steeds een onveilige situatie?

Nee. Schimmels en zwammen in houtsnippers vormen niet automatisch een risico. De schimmels en zwammen kunnen echter de valdempende eigenschap van houtsnippers verminderen.

13.9. Bevatten rubberen matten schadelijke stoffen die gevaarlijk zijn voor de gezondheid van de gebruikers?

Rubberen schokdempende tegels voor speelterreinen worden gemaakt van gerecycleerd rubbergranulaat, dat op zijn beurt vaak gemaakt wordt van autobanden. Hierdoor kunnen in die schokdempende valondergronden verschillende zeer zorgwekkende stoffen aanwezig zijn, zoals stoffen die kankerverwekkend, mutageen of giftig voor de voortplanting zijn (de zogenaamde CMR's), Bisphenol A, PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen), ftalaten (weekmakers voor plastic) alsook metalen zoals zink, kobalt en koper.

Schokdempende tegels worden volgens de Verordening REACH (1907/2006) beschouwd als voorwerpen. Rubberen of kunststof onderdelen van zulke voorwerpen die langdurig of herhaald kortdurend in contact komen met de menselijke huid of de mondholte, mogen niet meer dan 1 mg/kg van 1 of meer van de in een lijst opgenomen PAK's bevatten. We mogen ervan uitgaan dat de REACH-verordening voldoende streng is om het gebruik op speelterreinen van rubbertegels die aan de eisen van de verordening voldoen, als veilig te beschouwen.

We moeten echter een onderscheid maken tussen "gevaar" en "risico". Zo zijn PAK's en andere CMR's gevaarlijk aangezien ze kankerverwekkend, mutageen of reprotoxisch zijn. Dat betekent echter niet dat er automatisch ook een risico is voor de volksgezondheid. De stap van gevaar naar risico wordt immers bepaald door de blootstelling. Is er geen blootstelling aan een gevaarlijke stof dan is er ook geen risico. Simpelweg stellen dat er een gevaarlijke stof aanwezig is in rubberen tegels betekent dus niet dat er effectief ook een probleem is. Het is immers zo dat enkel de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die uit de tegels vrijkomt en kan worden opgenomen in het lichaam, een maat is voor de blootstelling en het uiteindelijke risico.

Een recente risicoanalyse van het RIVM (Nederlands Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) rond die tegels geeft aan dat het extra risico op kanker door blootstelling bij kinderen die regelmatig op rubberen tegels spelen, verwaarloosbaar genoemd kan worden. Het RIVM gaf aan dat er enkele onzekerheden gelinkt zijn aan hun risicoanalyse en dat die door verder onderzoek weggewerkt moeten worden. In afwachting van verder wetenschappelijk onderzoek, besluiten ze dat, op basis van de uitgevoerde berekeningen, kan worden geconcludeerd dat het verantwoord is om op tegels te spelen die voldoen aan de reglementering.

Samenvattend zijn er momenteel nog onvoldoende bewijzen dat het gebruik van rubberen tegels een gezondheidsrisico oplevert. Het gehalte aan gevaarlijke stoffen in rubberen tegels blijft een aandachtspunt, waarvoor verder wetenschappelijk onderzoek duidelijkheid moet bieden.